

Babičky ve slovenském Staškově říkaly: „Bůh vám pomáhej,

Cassino – v březnu bude mít pět let, na kontě má více než dvě desítky ostrých akcí a několik nalezených lidí. Řeč je o bloodhoundovi vycvičeném ve stopařské metodě mantrailing.

V odborných kruzích se o Cassinovi a jeho psovodu ví už dlouho, avšak doslova evropskou proslulost získali na podzim minulého roku. Za mimořádného mediálního zájmu úspěšně završili dvě rozsáhlá pátrání. Nejprve 8. října na vinici v blízkosti Bratislavy našli osmiletou dívku unesenou psychicky narušeným a agresivním otcem, koncem stejného měsíce pak ve Staškově na severozápadě Slovenska objevili dvě školačky, které se více než den schovávaly v lese. Majitel a cvičitel Cassina je Uničován. Má zde mnoho přátel, znají jej sousedé, kynologové i účastníci kurzů, které vede. Avšak vzhledem ke spolupráci s policií chce před širší veřejností zůstat raději v anonymitě.

Co si má laik pod pojmem mantrailing představit?

Mantrailing je metoda vycházející z přirozených vlastností psů. Každý pes umí používat nos. Kdyby to neuměl, tak by kdysi dávno, než jsme si tato zvířata ochočili, nedokázal najít potravu. To znamená – čichové schopnosti psů jsou geneticky dané, jsou fantastické a pouze člověk si myslí, že je dokáže předělat. V mantrailingu psovi neříkáme, jak má hledat. Pouze se jej snažíme přesvědčit, aby hledal to, co chceme my. Řečeno jinak: tady máš nějaký pachový předmět

a najdi mi, čím to je. Jak to dělá – jestli s vysokým nosem, s nízkým nosem, pomalu, rychle, používá vítr a tak dále – to všechno je na jeho vůli. V tom je hlavní odlišnost od sportovního stopování, kde se psovi říká, jak má stopovat. Mantrailing má jeden jediný cíl: co nejrychlejší nalezení hledané osoby. Nic jiného tam není.

Každý z nás má osobitý, individuální pach, který vzniká rozkladem organické hmoty prostřednictvím bakterií a je stejně charakteristický jako DNA nebo otisky prstů. Přitom se nedá ničím překrýt nebo smýt. Individuálního pachu se dnes snaží využít kriminalisté. Pokud pachatel na místě činu uklidí úplně všechny otisky, všechny biologické stopy, tak jedinou věcí, kterou nedokáže zamaskovat, je, že tam byl a zůstal tam po něm nějaký pach. Dobře vycvičený pes si dokáže tento pach zapamatovat a sledovat ho. Je jen otázkou výcviku, na jak dlouho si ho zapamatuje, v jakých podmínkách ho bude sledovat a kde.

Jak takový dobrý výcvik vypadá?

Dobry výcvik spočívá ve výběru vhodného štěněte, systematickosti, dostatku předem získaných teoretických informací a v supervizi někoho, kdo tomu rozumí. Mantrailing je postaven obráceně než ostatní metody. Tady se na rozdíl od policie netvoří univerzální pes. My se přizpůsobujeme každému týmu – ke psu i psovodovi musíme přistupovat individuálně. Musíme poznat jejich dobré i špatné vlastnosti, ty dobré zlepšovat, špatné potlačovat. Dobře vycvičený pes by neměl mít žádnou slabinu, nemělo by ho nic zásadně omezovat. Nesmí se bát lidí, nesmí mu vadit kočky, jiní psi, hustý déšť, kopřivy a podobně. Pes musí umět přejít vodu, chodit po drátěných schodech, nebát se výtahu. Musím udělat vše proto, abych z toho psa učinil silné zvíře, které je schopné nevnímat vnější rušivé vlivy.

Takový výcvik strašně dlouho trvá. Tvrdí se, že u dobrého psovoda je to otázka dvou až tří let. Když to vezmu na sebe, a to jsem špatný psovod a myslím si, že jsem na absolutním začátku, tak Cassino má čtyři a půl roku, přitom takhle začal pracovat až po čtyřech letech výcviku. A výcvik stále trvá. Pořád se dostáváme do nových situací, které musíme řešit jako tým. Od roku 2008 si píšou podrobné záznamy z tréninků i z ostrých akcí. Kde jsme udělali nějakou chybu, kde jsme narazili na problém. Proč jsme třeba stopu nedošli. Analýzou vlastních chyb se je snažím do budoucna minimalizovat. Pokud o úspěchu nebo neúspěchu rozhoduje třeba jedno špatné trhnutí stopovačkou na křížovance, potom začnete přemýšlet, jak svou práci zlepšit.

Všem lidem, se kterými cvičím, říkám, že v tom týmu je vždy nejslabším článkem člověk. Když se něco nepovede, vždy za to může člověk, nikdy pes. Pes svou práci odvede vždy perfektně. To by musel být hodně velký problém, aby to pes pokazil. Veškerý neúspěch mantrailingu je v malých zkušenostech nebo neschopnosti psovodů.

Navíc jsou tu velké fyzické nároky na psa i člověka. V ostrých pátráních se chodí pět až sedm kilometrů v terénu, takže i psovod musí mít nějakou vydrž.

Řekli jste, že jste špatný psovod. Tomu vzhledem k vašim výsledkům nikdo nemůže věřit. Jaké byly vaše kynologické a mantrailingové začátky?

Já jsem měl psy od mládí, celý svůj život, kromě školy. V roce 2002 jsem si pořídil prvního bloodhonda – jmenoval se Nabrouck a byl to shodou okolností Cassinův táta. Jezdili jsme po výstavách a dělali takovou běžnou kynologickou práci. Potom jsem zjistil, že existuje mantrailing a zkusil jsem, jestli to bude fungovat. Nabrouckovi už byly čtyři roky, takže to byl zkušený pes. Já jako totální amatér jsem ho začal cvičit a samozřejmě jako všichni kynologové jsem myslel, že bude pracovat podle mě, jak já to chci. Jel jsem za policejními kynology, kteří poradili jak na to – vyšlapat si vlastní stopu, dát tam pamlsky, nakonec položit vlastní tričko. Tak jsem to udělal, psovi jsem nechal

Bloodhound Cassino. Wikipedie charakterizuje tuto rasu (též bladhaunda či svatohubertskeho psa) jako největšího čichem lovičeho psa na světě. Bloodhound má na krku charakteristické záhyby volné kůže, které tvoří proslulý truchlivý výraz, a štěká nezaměnitelným melodickým hlasem

foto/Mezinárodní bloodhound akademie/

čichnout k pachovému předmětu a dal jsem mu povel, aby startoval. On se tak podíval, vyskočil na mě a nic. To jsem pochopil, že je-li cílem mantrailingu nalezení hledané osoby, tak ten pes, kdyby mohl mluvit, by mi řekl: „Ty v... , proč tě mám hledat, když stojíš vedle mě?“ Naštěstí psi mluvit neumějí.

Takže vše jsem si vyzkoušel na tátovi Cassina a pochopil základy. Měl jsem výhodu, že jsem se v začátcích dostal do Německa, kde mi velmi pomohli američtí instruktoři. Říkali: „Neuč psa, co umí, neuč ho stopovat. Nauč ho motivaci k práci, koncentraci na jediný pach. Když to budete dělat dlouho, získáte v tom jistotu.“ To je celé kouzlo mantrailingu. Vše je schováno ve třech slovech: koncentrace, motivace, jistota. Můžu říct, že u toho Nabry se mi to podařilo jakž takž zachránit a pes na sklonku svého života chodil ostrá nasazení, v nichž měl výsledky. Cassina jsem se to snažil naučit od samotného začátku. A snažil jsem se u toho být trpělivý.

Nabrouck i Cassino jsou bloodhondy. Předpokládám, že psy této rasy jste si nevybral náhodou.

U bloodhonda je obrovská výhoda, že když skloní hlavu, zavrou se mu oči, uši se mu posunou a uzavrou ušní bubínky, takže špatně vidí, špatně slyší. Jeho schopnost koncentrace je pak taková, že když jde po stopě, musím na něj dávat velký pozor. Pokud je na chodníku dopravní značka, tak ji trefí, narazí do zdi, do stromu v lese. Třeba v Židlochovicích jsme hledali ztracenou paní a Cassino málem přešel přes frekventovanou silnici, po níž jezdily kamiony. Dopravěli nás dva policisté, kteří v daný moment museli křížovatku uzavřít, protože Cassino potřeboval přejít a bylo mu jedno, že tam jede čtyřicetitonový kamion.

Bloodhound je pes, který byl po celou dobu svého soužití s člověkem šlechtěn jen kvůli čichu. První záznamy o bloodhoundech jsou z roku 835, z pohoří Ardeny, které kdysi patřilo k Francii. Mniši ze zdejšího opatství svatého Huberta měli povinnost místo daní dodávat několik párů těchto psů na francouzský královský dvůr, protože bloodhondy už tenkrát měli vynikající čichové schopnosti a pomáhali lovit vysokou a divočáky.

Roku 1066 je Vilém Dobyvatel dovezl do Anglie a Angličané zjistili, že kromě zvířat umí tento pes sledovat i lidi. Takže anglický král dokonce vydal zákon stanovící, že když bloodhound označí zloděje dobytka, je to bráno za přímý důkaz. Prý některé z těchto zákonů platí v Anglii dodnes.

abyste je našli.“ A Cassino ztracené holčičky skutečně našel

Jejich schopností zneužili kolonizátoři v Americe. Dovedli si bloodhoundy a nechávali je hledat uprchlé otroky. Jelikož otrok byl hodně drahé zboží, nesměl ho pes poškodit. Díky tomu byli všichni agresivní jedinci vyřazováni z chovu. Proto je dnes bloodhound neskutečně mírumilovný pes. Ale protože se v něm udržovala pouze jedna schopnost, je to dnes takový psí autista. V podstatě neumí nic jiného než stopovat. O poslušnosti, zadržení pachatele, hlídání domu, hledání předmětů se vůbec nebavme.

Tvrdím, že mantrailing vznikl kvůli bloodhoundům a bloodhoundi jsou stvořeni pro mantrailing. Pokud je pes dobře cvičený a člověk mu alespoň trochu rozumí, potom se dostaví fantastické výsledky.

To znamená, že mantrailing není určen jiným plemenům?

To ne. Velkou roli sehrává také charakter psa. Když jsem před lety začínal s mantrailingem, tak mi kolegyně z Německa říkala, že nemůžu cvičit jen bloodhoundy. Dnes cvičím dvanáct bloodhoundů, ale z těch čtyř set týmů, které se výcviku účastní, mi prošla rukama snad kromě čivavy a krysaříka úplně všechna plemena. Dokonce i taková, u nichž bych si nikdy nemyslel, že budou stopovat. A všichni psi to zvládají.

Netušil jsem, že je v Česku tolik mantrailerů.

Problémem mantrailingu je, že to dělá velmi mnoho lidí s různými plemeny, a strašně se tam lže a podvádí. Tím ta metoda začíná být hodně zprofanovaná. Na internetu kdekdo dokazuje fantastické výsledky, přitom to není pravda. Práce se strašně glorifikuje, a to mi vadí. Myslím si, že mantrailing má své opodstatnění, ale nemůžu napsat, že můj pes chodí čtyři dny staré stopy, patnáct kilometrů dlouhé, najde mi vše za jakýchkoliv podmínek. To tu metodu strašně poškozuje. Když se třeba policie dostane k psovi, který nemá předpoklady, vodí vyšetřovatele kamkoliv chce, nemá za sebou výsledky, tak to obrovsky snižuje kredit mantrailingu jako celku.

Můžete o někom konkrétním říct, že jste mu s Cassinem zachránili život? Třeba proto, že kdybyste ho nenašli, umrzl by?

To se mi moc nechce, a vysvětlím proč. Ztracené malé holky, které jsou celou noc venku, to je obrovský problém. Do Staškova jsme vyrazili narychlo a já neměl pro Cassina žádnou odměnu. Vletěl jsem proto do obchodu a říkám: „Dejte mi deset deka šunký. Kdybychom je náhodou našli, tak pro psa potřebuju nějakou odměnu.“ Seděly tam nějaké babičky a říkaly: „Bůh vám pomáhej, abyste je našli.“ A nejdnou jsem si uvědomil tu zodpovědnost. Co když se nenajdou...?

Nalezení dívenek snad bylo z převážné části dobrou prací Cassina, ale vždy za úspěchem stojí celý komplex. Policisté, dobrovolníci, vrtulníky, rojnice – běhalo tam šest set sedm set lidí. Nemůžu říct: kdyby tam tihle lidé nebyli a byl tam jen Cassino, tak bychom je našli. Takhle to nefunguje.

Spolupracujete především se slovenskou policií. Cesty, vybavení, neřku-li čas, to všechno něco stojí. Z čeho tyto zásahy financujete?

Policie pro nás nemá kolonku. Mantrailing není ještě oficiálně schválenou metodou. Zatím se jedná o tom, aby se do systému dostala. Vypracovali jsme metodiku, návrh atestů, které jsme předložili odborné komisi ministerstva vnitra. Vzhledem k tomu, že to je neoficiální metoda a já nejsem psovod integrovaného záchranného systému, nejsou na nás vyčleněné rozpočtové prostředky, a tím pádem pro nás peníze nejsou. Veškeré zásahy pro policii na Slovensku proto děláme zdarma.

Trpí tím i moje rodina, protože všechny peníze, které získáme, musí být v rezervě pro ostré nasazení. V krátké době tři akce na Slovensku, to se někde musí projevit. Na druhou stranu neřeknu matce, které se ztratí dítě, že nemůžu přijet, protože nemám na benzin.

Nic za to nechceme a děláme všechno pro to, abychom získali nějaké sponzory, lidí, kteří nám budou pomáhat. Potřebujeme jakékoliv vybavení, od oblečení přes vyslačky a telefony až po GPS.

Cassino je veliký pes. Kolik takové zvíře sežere?

Cassino má obrovskou smůlu – je alergický na lepek. Dlouho nám trvalo, než jsme na to přišli. Nakonec jsme došli k tomu, že se vrátíme k přirozené psí stravě, takže on žere jen maso. Jeho denní dávka je jedno kilo. Sám váží pětadesát kilogramů.

Vzhledem k tomu, že je alergik, musí to maso mít určitou kvalitu. Kupujeme ořezy z čerstvých lososů, žere zvěřinu a hlavně ořezy z hovězího. Ale ať chceme nebo nechceme, těch padesát až šedesát korun krmný den stojí.

Jste zakladatelem Mezinárodní bloodhound akademie a do terénu vyrážíte pod hlavičkou Rescue Olomouc. Mají tyto dvě instituce něco společného?

Zjednodušeně řečeno základním cílem Mezinárodní bloodhound akademie je výcvik mantrailerů a zavedení mantrailingu do oficiálního integrovaného záchranného systému.

Rescue Olomouc vznikla proto, že jsme nechtěli výcvik tahat do zářehů a potřebovali jsme organizaci, která bude zabezpečovat ostrá nasazení. Proto jsme s kolegou Stanislavem Bornayem založili Rescue Olomouc. Standa je profesionální záchranář a má firmu, která vy-

Psovod Cassina, který si přeje zůstat v anonymitě, se mantrailingu věnuje od roku 2005. Absolvoval semináře vedené Jeffem Schettlerem, cvičitelem z K9 Národního tréninkového centra v Georgii připravujícího psy pro americké bezpečnostní složky. Cenné rady získal také od německé instruktorky Petry Müllersové

foto/Mezinárodní bloodhound akademie/

bavuje auta hasičskou technikou. Díky němu máme určité zázemí. Rescue Olomouc má dnes dvanáct členů. Jedenáct jsou profesionální nebo dobrovolní hasiči plus jeden psovod a jeden pes.

Do budoucna bychom chtěli vychovat další psy. Několik mladých nadějných psů trénuji přímo v Uničově a do několika let by mohli pokračovat v práci Cassina.

Už několik let se snažíte prosadit mantrailing jako oficiální pátrací metodu. Zatím však oficiální kruhy příliš zájmu neprojevíly...

Chtěl bych, aby mantrailing a celá naše práce záchranný systém doplňovala. Nechci nás stavět do role spasitelů, že my jsme ty hvězdy, které jediné to zvládají. To ne, to je špatně. Jde o to, aby nás lidé zodpovědní za pátrání přestali ignorovat. Uvedu příklad. Ztratila se nejmenovaná holčička. Volala mi její maminka, jestli bych nemohl pomoci s pátráním. Za chvíli volala podruhé, že vyšetřovatel nedoporučuje, abychom tam jeli. To mě zarazilo. Ego člověka zodpovědného za pátrání přerostlo nad to, co je potřeba. Já po nich nechci žádné peníze, nechci zasahovat do vyšetřování. My jsme schopni pracovat absolutně samostatně. Já těm lidem nabízím službu navíc. Něco, co může pomoci v pátrání. Pak mě zamrzí, když někdo řekne: „Tohle já nechci.“ Jen dovětek – na druhý den tu holčičku našli mrtvou.

Těší mě, že už to začínají chápat policejní psovodi. Zatím neoficiálně se mnou spolupracují. Pochopili smysl mantrailingu a dělají to kvůli záchraně lidí, nikoliv kvůli vlastnímu egu. I klasicky vyčleněným policejním psům mantrailing hodně pomáhá. Problém je v tom, že my ty psy mantrailingem – v uvozovkách – kazíme. Normálně policejní pes musí plnit spoustu podmínek a při mantrailingu mu řekneme: „Na toto zapomeň a řeš si to po svém.“ Ti psi to dělají strašně rádi, mají možnost samostatné práce, a to se jim ve většině případů strašně líbí. Ale když se vracíme k normální službě, mají občas problém.

Neuvažoval jste o vstupu do nějakého služebního nebo pracovního poměru k policii?

O vstupu do stávajících systémů za současných pravidel neuvažuji. Představa, že například neuběhnu 100 metrů v nějakém limitu, a kvůli tomu Cassino nepůjde do Staškova hledat dvě ztracené holčičky, mně připadá jako totální kravina. Chci si uchovat nezávislost a dělat to tak, jak se má, ale všem nabízím spolupráci. Kdo bude ochoten akceptovat zdravý selský rozum a cíl, kterým je záchrana lidských životů, pro toho jsem ochoten udělat cokoliv. Ale své zvyky ani charakter měnit nehodlám.

Za odpovědi poděkoval Marek Juráš